

Perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelman seminaari- ja kuulemistilaisuus

Suomen Pakolaisavun puheenvuoro 4.2.2016

Pakolaisten oikeudet unohtuneet

Arvoisa ministeri, hyvät kuulijat,

Maailmassa on tällä hetkellä enemmän pakolaisia kuin koskaan, ja pitkittyneiden konfliktien seuraukset ovat viime vuoden aikana alkaneet näkyä Suomessakin.

Kaikilla ihmisillä on oikeus hakea turvapaikkaa, ja meillä sivistysvaltiona ja YK:n pakolaissopimuksen allekirjoittaneena maana velvollisuus vastaanottaa ja yksilöllisesti käsitellä jokainen hakemus.

Suomen hallitus on turvapaikkapoliittisessa toimenpideohjelmassa kirjannut tavoitteekseen, että "turvapaikanhakijoiden hallitseman virta" Suomeen halutaan katkaista.

Tavoite sanotaan hyvin selvästi ääneen: kansainvälistä suojelua Suomesta hakevien määrää halutaan rajoittaa. Hallituksella on valmisteilla useampia, yhtäaikaista lakihankkeita turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten oikeuksien rajoittamiseksi. Osa hankkeista on jo herättänyt huolta niin kansainvälisten sopimusten kuin perustuslain näkökulmasta. Nopeasti tehtyjen päätösten vaikutukset ulottuvat pitkälle tulevaisuuteen.

Hallituksen ohjelmassa on 80 toimenpidettä, joista osa on jo käytössä olevia menettelyjä. Uusien linjausten vaikuttavuutta tai käytännön toteuttamismahdollisuuksia ei ole kaikilta osin selvitetty.

Kaikilla on ihmisoikeuksien takaama oikeus viettää perhe-elämää. Jos se ei ole konfliktin tai vainon vuoksi mahdollista kotimaassa, tulee sen olla mahdollista pakolaisen vastaanottaneessa maassa.

Nyt hallitus kuitenkin kiristään perheenyhdistämisen ehtoja ilman, että edellisten kiristysten vaikutuksia on selvitetty. Kiristykset ulotetaan toimeentuloedellytysten osalta koskemaan myös Suomen kansalaisia.

Suomen kansalaisia ei voi perustuslain mukaan asettaa keskenään eriarvoiseen asemaan, ja hallitus onkin ollut valmis vaikeuttamaan kaikkien Suomen kansalaisten ja maassa oleskelevien perheenyhdistämistä yhtä lailla. Jatkossa toimeentulo vaikuttaa kaikkien oikeuteen viettää perhe-elämää Suomessa.

Pakolaisten perheenyhdistäminen on jo edellisten kiristysten seurauksena tehty erittäin vaikeaksi, ja perheen erillään eläminen on suurimpia onnistuneen kotoutumisen esteitä. Jos laillinen ja turvallinen tapa saada perhe yhteen suljetaan käytännössä kokonaan, loputkin perheenjäsenet ajetaan salakuljettajien käsiin yrittämään matkaa itsenäisesti. Tämä ei ole pakolaisten oikeuksien mukaista.

Pakolaisavun kumppani, YK:n pakolaisjärjestö UNHCR on vedonnut eurooppalaisiin päättäjiin pakolaisten suojelun ja ihmisoikeuksien takaamiseksi. UNHCR peräänkuuluttaa myös yhteisiä eurooppalaisia ratkaisuja.

Pakolaisapu vetoaa nyt suomalaisiin päättäjiin: poliittisten päätösten vaikutukset ihmisoikeuksien toteutumisen suhteen tulee selvittää ennen lakihankkeiden valmistelua. Kaikkien Suomessa oleskelevien perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen on varmistettava taustasta riippumatta.